

Nieuwe ramen in Teylers Hofje

Onzeker is nog of de op zolder boven de regentenkamer gevonden 18de eeuwse binnenluiken teruggeplaatst gaan worden. Wat wel vaststaat is dat mede door houtrot 19 van de 24 woningen in het Teylers Hofje van nieuwe schuiframen zullen worden voorzien.

Ook krijgt het hofje twaalf nieuwe dakkapelramen. Halverwege de klus, voortvarend aangepakt door C. Den Hollander onderhoudscombinatie in opdracht van woningcorporatie Elan Wonen, nam de Hofjeskrant een kijkje.

Latjes op een kozijn zijn in monumentale panden uit den boze, het 4 millimeter glas van de nieuwe schuiframen, gemaakt van 'oregon pine' dat het originele oud grenen benadert, wordt door glaszetter Marcel van Leeuwen daarom ook met stopverf water- en luchtdicht gemaakt. Dat nieuw zich aan oud moet aanpassen, is behalve logisch óók een keuze.

Timmerman Raymond Knol legt uit dat de ramen groter ingemeten zijn. Van meer naar minder kan, andersom niet. Daarom maakt hij het raam voor de woning van Pien van den Boogaard eerst een halve centimeter kleiner om daarna de sleuf voor de touwen, waaraan het gewicht hangt, uit te 'frasen'.

Verderop is schilder Marco Sprengers be-

zig de panelen van de deuren te bedekken met glasvlies, een uitvinding van firma Den

Hollander. De 'vezel' gaat daarna in de grondverf, krijgt een schuurbeurt, weer een grondlaag, en na nog een schuurbeurt de groene buitenlaag. Het resultaat mag er zijn.

Bewoonster Pien kijkt al uit naar de 'tweede ronde' als ook de ramen aan de achterzijde aangepakt gaan worden. De binnenluiken zullen in de woning van bewoonster Ingrid als proef worden aangebracht. Wie weet 'smaakt' dat naar meer bij de andere bewoonsters.

De Hofjeskrant wordt eens in de zoveel tijd benaderd met de vraag hoe een hofjeswoning te bekomen. Ik geef dan wel eens een tip. Zelfs heb ik op een mooie dag een korte hofjestocht gemaakt met een wanhopig op zoek naar een woning-zijnde dame. Hopelijk was 'geen bericht, goed bericht'. Je zou toch denken dat het storm loopt bij de regentenbesturen.

Dat dat wel meeviel, bewees de advertentie 'hofjeswoningen wachten op hofdames' in het vorige nummer. Daarin stond het criterium 'bereid actief bij te dragen aan een prettig woonklimaat'. Daar zit 'm nou net de kneep. Want de menselijke maat van een hofje is niet voor iedereen weggelegd. In een flatwoning kun je heerlijk anoniem je ding doen. In een hofje kan dat niet. Geven én vooral nemen komt dan wel erg dichtbij.

Willem Brand

Draagbare kunstparade bij Vijfhoek Kunstroute

Draagbare kunst is het thema van de Kunstroute, zo'n dertig kunstenaars zullen tijdens de parade op vrijdag 11 mei vanaf 19.00 uur hun !WOW!-creatie showen in de Nieuwe Kerk.

> *Expositie van draagbare kunst in het Proveniershof, tevens beeldentuin*

WOW komt van World Of WearableArt, 'Kunstroute-opperhoofd' Liedeke Veninga bezocht in Nieuw-Zeeland een expositie van draagbare kunst en was helemaal om. Door Haarlem Roze Stad krijgt het thema een roze accentje. Dat mag met sok, schoen, sjaal of suikerspinpruijk. O.a. te zien van fotografe Francis Happe twee fotojurken, geïnspireerd op Mondriaan en huwelijken in de jaren vijftig, een levende boemenjurk en diverse beschilderde

jurken. Ron Felix boetseert met ijzer een mystieke jonkvrouw. Een deskundige jury met o.a. Jan Sikkes en Han Prins zal de meest verrassende drie belonen. Op 12 en 13 mei is alles te zien in de expositietent in de tuin van het Proveniershof. Daar staan ook beelden van o.a. Liedeke Veninga, Corrie Kerkhof en Karel Vreeburg. In één van de hofhuisjes is er een hommage van de onlangs overleden Haarlemse kunstenaar Wim Sterrenburg.

Meer info: www.vijfhoekkunstroute.nl

[advertentie]

Een bos om in te wandelen,
of te genieten van de zon,
wind en regen.

Maar vooral een bos om te herdenken...

www.herdenkingsbos.nl
info@herdenkingsbos.nl

Herdenkingsbos

Roze breimiddagen in hofje

Roze breien is helemaal in. Ook hofbewoners bundelen al breiend hun krachten om de route van Roze Zaterdag op 7 juli roze te kleuren. Op 11 mei is tijdens de parade van draagbare kunst een geweldbreide creatie te zien en op 12 mei zit de Vijfhoek vol met wildbreiers.

Het idee om als hofbewoonsters mee te doen met het roze breien is van Liesbeth de Kat uit het Frans Loenenhofje. Zij nam contact op Gianne Meijer, die namens Haarlem Roze Stad 2012 het roze breien coördineert. Gianne: 'Wij willen de route van Roze Zaterdag roze kleuren en verzamelen alle lappen om bomen, lantarenpanelen, beelden en bankjes op 7 juli aan te kleden, te beginnen op het startpunt, het Kenaupark.' Op de Grote Markt zal Laurens Janszoon Koster van een roze gewaad worden voorzien. Het thema 'Vier de Verschillen' is niet per se om het roze maar het recht om anders te zijn,

vertelt Gianne. Op 22 mei staat van 14.00 tot 16.00 uur de derde breimiddag in het Frans Loenenhofje gepland.

> *Spontaan beginnen de breimeisjes 'O dennenboom' te zingen als een boom in het Frans Loenenhofje (tijdelijk) roze wordt versierd.*

Hofjesberichten

uit Noorwegen

De Hofjeskrant belandt regelmatig via hofbewoonsters bij familie of vrienden in het buitenland. Zo krijgt Bjørghild des Bouvrie uit Bergen (Noorwegen) elke nieuwe hofjeskrant van zus Titi uit Haarlem opgestuurd. De hofjesverhalen inspireerden Bjørghild en Titi om de armenzorg in Bergen onder de loep te nemen. De twee armenhuizen zijn net als de meeste hofjes in Haarlem door rijke particulieren gebouwd, het leprozenhuis is opgezet met geld van de kerk en de burgers van Bergen. Twee van de drie 'huizen' hebben een hofjesvorm, namelijk het leprozenhuis en het huis van Zander Kaaes.

Zander Kaaes, armenhuis voor ouderen

Met het legaat van koopman Zander Kaae ontwierp Johan Reichborn in 1770 het gebouw in late barokstijl. In het testament liet Kaae optekenen dat veertien armlastige ouderen er hun hele verdere leven mochten blijven wonen, mits zij hun bezit afstonden aan de 'Milde stichting'.

Op die voorwaarde konden ook veel vrouwen in vroeger eeuwen een woning in een Haarlems hofje betrekken! In 1927 werd het Zander Kaaeshuis een rijksmonument. Het was in gebruik als bejaardencentrum en

de laatste jaren diende het als opvang voor vluchtelingen. Het complex is onlangs verkocht, het grootste deel van de opbrengst zal ten goede komen aan de armen van de Domkerkparochie.

[advertentie]

Compleet op maat voor de institutionele markt

Perfect aansluiten op de behoeften van de patiënt en cliënt in de zorg. Voor de optimalisatie van de maaltijdvoorziening is Deli XL totaalleverancier, van verse en vers bereide producten tot en met advies over beleving, gemak en gastvrijheid. Dit is wat onze zorgklanten zo in ons waarderen.

Meer informatie:
www.delixl.nl

Stranges, armenhuis voor vrouwen

Stichter van het armenhuis voor vrouwen was in 1609 Strange Jørgensen, gemeentesecretaris van Bergen. Net als 7/8 van de gebouwen van Bergen, werd het gebouw bij de Grote Brand op 19 mei 1702 verwoest, maar korte tijd later herbouwd.

In 1751 woonden er 31 personen in het Stranges huis, wat betekende dat elke slaapkamer gedeeld werd door twee vrouwen.

Het aantal bewoners werd later teruggebracht tot 15. Tot aan 1972 bleef het huis in gebruik voor de oorspronkelijke doelgroep. Bijzonder detail, het interieur bleef 220 jaar vrijwel onveranderd. Vanaf de jaren zeventig van de 20ste eeuw is het rijksmonument eigendom van de Historische Vereniging Bergen, het secretariaat zetelt er.

Stad binnen een stad, het St. Jørgens leprozenhuis

Ruim vijf eeuwen van rond 1400 tot 1946 was het St. Jørgens Hospitaal in Bergen een kolonie voor leprapatiënten. Tussen 1850 en 1900 was Bergen internationale 'lepra hoofdstad' met maar liefst drie lepraziekenhuizen en de grootste concentratie patiënten van Europa.

Brononderzoek laat zien dat het ziekenhuis, gesticht door nonnen en bestaande uit vele kleine gebouwen, in 1411 al giften ontving. Het hospitaal lag buiten het oude centrum en met het oog op gulle gaven vlak langs een belangrijke toegangsweg.

Twee tot drie personen sliepen in kamers van vier vierkante meter. De gemeenschappelijke ruimtes waren ruim. In 1702 brandde een groot deel van de stad af, ook het ziekenhuis moest worden herbouwd.

Nadat de Bergense wetenschapper Gerhard Hansen in 1873 de leprabacil ontdekte en daarmee de kiem legde voor de genezing van

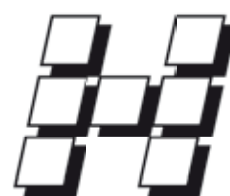
lepra, stierf de populatie langzaam uit. In 1946 overleden de laatste twee patiënten.

Vanaf 1970 is het ziekenhuis in gebruik als lepramuseum, de lepra-archieven staan op de Werelderfgoedlijst van UNESCO. Een plaque herinnert aan de circa achtduizend Noren van wie bekend is dat zij aan lepra hebben geleden.

De hofjesvorm van het ziekenhuis in het centrum van Bergen verwijst naar de beslotenheid van de kolonie. Wie eenmaal lepra had, kwam er nooit meer van af en bleef zijn verdere leven woonachtig in deze stad binnen de stad.

[advertentie]

C. den Hollander b.v.
Onderhoudscombinatie
Haarlem (023) 5356812

SCHALKWIJKERSTRAAT 29 - 2033 JC - FAX: (023) 5352800

Piet Zwaanswijk versus Frans Hals

Oude meesters zijn voor de Haarlemse schilder Piet Zwaanswijk een inspiratie. Nee, niet om te vervalsen, maar om er zijn eigen draai aan te geven. In dit nummer zijn zijn versie van 'De regenten van het Oudemanshuis', in 1664 gemaakt door Frans Hals.

Frans Hals inspireerde zijn groepsportretten op die van Thomas Keyser en en bedacht een compactere compositie. Op zijn beroemdste regentenstuk, die van de regenten van het Elisabeth Gasthuys, laat hij vier mannen rond een tafel zitten. De vijfde daartussen lijkt op te staan. Een vondst waar

Rembrandt twintig jaar later op teruggreep bij 'De Staalmeesters'.

Piet Zwaanswijk interpreteerde overigens ook Rembrandt met versies van 'De Staalmeesters' en 'De anatomische les van Dr. Tulp'. Meest in het oog springende zaak bij zijn regenten is dat alle regenten door één

Regenten van het Oudemanshuis

Dit portret van de regenten van het Oudemanshuis, schilderde Hals in 1664. De regenten zitten rond de tafel. Achter hen staat de binnenvader. Hals' weinig precieze schilderij - kenmerkend voor zijn late werk - was aanleiding tot kritiek in de 19de eeuw. Hij zou te oud geweest zijn om te schilderen. Toen hij dit portret maakte, was Frans Hals ruim 80 jaar. De tweede regent van rechts heeft een vreemde blik in zijn ogen.

Foto Frans Hals: Margaretha Svensson

Frans Hals (Antwerpen ca. 1582 - Haarlem 1666) - Regenten van het Oudemanshuis, 1664, doek

In de 19de eeuw dacht men dat hij dronken geportretteerd was, maar hij leed waarschijnlijk aan een aangezichtsverlamming. Tegen-

woordig is het Frans Hals Museum gevestigd in het gebouw van het voormalige Oudemanshuis.

'Hofnar' Piet

Autodidact Piet Zwaanswijk (1947) is beeldenmaker met verf, beheert samen met Jan Heijer vanaf 2005 het Jan en Piet-Museum (aan de Dijkstraat 10), is jarenlang als decorbouwer en regisseur betrokken (geweest) bij het absurdistische gezelschap Badmutsz én is in te huren als actionpainter op (bedrijfs)feestjes.

Binnenkort is hij ook hofbewoner van het Essenhofje. 'Het is er erg klein, maar dat vind ik geen punt omdat ik een groot atelier heb'. De nieuwe hofnar, is dat niet iets voor hem? Piet: 'Nou nee, er is al genoeg gekkigheid buiten het hofje, toch?'

man worden uitgebeeld. En wel door Wigbolt Kruijver, acteur van toneelgroep Het Volk, een man volgens Piet met vele gezichten.

De eigentijdse knipoog komt terug in twee details. De notulen worden niet in het grote vergaderboek geschreven met een kroontjespen, maar direct ingetypt op een laptop. Minder modern misschien is de koffiejuffrouw in plaats van de huismeester bij Frans Hals. Verontrustender is echter dat op Piets 'Directievergadering' één regent de draak steekt. Met wie of wat eigenlijk? Met zijn collega's, Frans Hals, de kijkers of zichzelf?

Container voor rijksmonument

Het hofje Inden Groenen Tuin heeft de twijfelachtige eer het eerste hofje te zijn met een 'ondergrondse' container voor de deur. Regent Jan Willeminck: 'We zijn daar niet in gekend. En dat in één van de mooi-

ste straatjes van Haarlem vlak voor een rijksmonument! Nu de container er toch staat, zullen de verrijdbare containers in het hofje wel verdwijnen. Er waren net nieuwe geplaatst, maar die vonden de bewoners veel te zwaar. Spaar-

nelanden beschikte over een sleutel van de poort en haalde elke week het afval op. Van mij mogen bewoners ook hun afval in de grondcontainer gebruiken. Dat scheelt ruimte en een extra verfbeurt van de poortdeur.'

Bomen met Pien

Allergie, eczeem van binnenuit verhelpen!

Ik zie het nog voor me: onze tweejarige dochter zat in de hete Spaanse zon onder de muggenbeten, de waterpokken en eczeem. Zo sneu. Toen ze drie maanden was bleek uit onderzoek dat ze overgevoelig was voor koemelkeiwit. Haar lichaam reageerde met rode irritatie en zelfs korstjes op wat ik gegeten en gedronken had, en via borstvoeding doorgaf. Alle producten met koemelkeiwit heb ik toen vermeden. Zij kreeg een aantal natuurlijke middelen om inwendig de zaak tot rust te brengen. Haar huid werd rustiger maar 'het' was nog steeds niet helemaal weg. Nadat ik een keer van goulash had genoten, moest zij het bezuren. De volgende dag was ze zo rood als een tomaat.

Ook groenten uit de nachtschadefamilie vielen bij haar niet in goede aarde. Ik weigerde te smeren. Niks hormoonzalfjes. Niks vaseline. De oorzaak komt van binnenuit en moet van binnenuit bestreden worden. Geen tomaten, geen paprika, geen aardappel, geen melk, geen geitenmelk etc. Eerst heb ik een streng dieet gevolgd. Dat lijkt erg, maar went heel snel. Je weet immers zó goed waar je het voor doet. Dat dieet hebben 'we' volgehouden. Tegelijk hebben we voor het herstel van haar lichaam diverse voedingssupplementen en "alternatieve" middelen ingezet. We noemen het 'alternatief' maar de natuur reikt het ons gewoon aan! Niks chemisch. Onze dochter was 'schoon' toen ze vier jaar was. Nu is het een prachtige meid van dik acht jaar. Er zijn mensen die

denken dat je er vanzelf overheen groeit. Hadden we deze aanpak niet gekozen, dan was haar afweermecanisme nu vele malen slechter geweest. Herkent u iets in mijn verhaal? Ik adviseer ook u graag over uw (klein-)kind met allergie/eczeem.

www.vitapien.nl

Culturele HOFJES AGENDA

12 mei, 11.00 tot 17.00 uur,
Proveniershof, Vijfhoekkunstroute

13 mei, 12.00 tot 17.00 uur,
Proveniershof, Vijfhoekkunstroute

22 mei, 14.00 tot 16.00 uur,
Frans Loenenhofje, Roze breimiddag

3 juni, 12.00 tot 16.00 uur,
Hofje Inden Groenen Tuin, Stripedagen

9 juni, 12.00 tot 16.30 uur,
Zes hofjes, Verhalenfestival

> 'Losbol', kunstwerk van Liedeke Veninga

[advertentie]

Teylers Hofje

In de bocht van het Spaarne ligt achter een imposante poort het Teylers Hofje dat werd gesticht krachtens het testament van Pieter Teyler van der Hulst. Het hofje is een ontwerp van architect Leendert Viervant, die ook de Ovale Zaal in het Teylers Museum heeft ontworpen. De lage huisjes staan in contrast tot het monumentale hoofdgebouw. Maar het geheel oogt licht en wijds. De regentenkamer behoort tot de top honderd van mooiste historische interieurs van Nederland. Vanaf 2008 onderhoudt en verhuurt woningcorporatie Elan Wonen het Teylers Hofje. Bel voor meer informatie (023) 515 98 59 of kijk op www.elanwonen.nl.

Huisje zonder zorgen

Wie het kleine niet eert, is het grote niet weerd', zegt het spreekwoord dat ik van mijn goede vader leerde. En hij kon het weten. We hadden het thuis 'niet breed', zoals dat eufemistisch heet. Ofwel: we hadden nog geen luis om dood te drukken. Ook zo'n spreekwoord. Toch hadden mijn broer een prettige jeugd. We waren met weinig tevreden.

'Wie het kleine niet eert, is het grote niet weerd' heb ik altijd een belangrijke leidraad gevonden. En nu ik in een hofjeshuisje woon, is dat spreekwoord vlees geworden. Mijn woning is bescheiden van omvang. Maar ik woon er met een prettig geluksgevoel in een overzichtelijke gemeenschap van vogels van zeer diverse pluimage. Weer zo'n spreekwoord! Meestal wordt er enthousiast gereageerd als ik vertel dat ik in een hofje woon. Zoiets van goh, dat lijkt me geweldig. Maar gaat het gesprek verder, dan volgt al vrij gauw: maar is het er niet klein? Het antwoord is 'ja'. Het is er klein. Mijn huiskamer meet 4 bij 4,20 maar door de inrichting oogt het toch ruimtelijk. Ja, het is klein. Er was ook een tijd dat ik in grote huizen woonde. Toch zat ik altijd op dezelfde plek in dezelfde stoel. Alles is relatief en op een gegeven moment breekt de tijd aan dat je de tering naar de nering moet zetten. Oef, alweer een spreekwoord. Het leven lijkt grondvest op spreekwoorden.

Zoals alle hofjesbewoners woon ik dus klein. Laatst dronk een goede kennis een even zo goed glas wijn bij me. Hij woont in een riant huis in de componistenbuurt in Heemstede. En voor het eerst trof ik in hem iemand die er niet omheen draaide. „Ja, ik geloof best dat je het hier naar je zin hebt, maar ik zou niet zo kunnen wonen”, sprak hij onomwonden. Kijk, die oprechtheid daar hou ik van. Dat begrijp ik best. Want het is beslist niet zo dat ik nu alleen maar zweer bij kleine huisjes. Ik heb meubels die bijzonder mooi tot hun recht zouden komen als ze vrijstaand zouden zijn neergezet in een royale ruimte. Maar dat is nu eenmaal niet zo. Daarom niet getreurd. Is dat ook een spreekwoord? In elk geval een gezegde. Ik woon dus in een klein maar gezellig huisje zonder zorgen. Wat wil je dan nog meer? Elke keer als ik thuis kom, de sleutel in het slot steek en de voordeur open, bekruipt mij een gevoel van gelukzaligheid. Wie doet me wat?, denk ik dan, ik ben weer thuis, in de stad zelf die mij omarmt. Om met een vaste uitspraak van een van mijn buurvrouwen luidt: 'Als je dat zo voelt, wat ben je dan toch rijk!'

Ko van Leeuwen

Agnès Michard schildert van zich af

In haar naïeve periode schilderde Agnès Michard, bewoonster van De Bakenesserkamer, wat zij letterlijk voor zich zag: poezen, huizen en familieportretten. Na haar scheiding kwam er een onbenut talent boven en kregen haar schilderijen maatschappelijke diepgang. Ook kreeg de (macho-)haan de overhand.

Bekijft een beeld langer dan een tekst? Die discussie had Agnès met haar man, die dominee was. 'Toen hij opeens koos voor een jong exemplaar, was ik alles kwijt. Mijn huis, mijn familie, mijn kerk, mijn omgeving, alles behalve mezelf. Die klap die haar leven op z'n kop zette, gaf haar manier van uitdrukken een nieuwe impuls.

'Mijn ex kon mooi schrijven. Hij zei een keer dat woorden belangrijker zijn dan beelden. Dat bestrijd ik met hart en ziel. Je kunt toch een verhaal vertellen in een beeld. Het was zijn pen tegen mijn penseel. Verf tegen inkt.' De scheiding verwerkte zij in het schilderij 'The Rev. Cock and his adoring chicks': een haan temidden van een stel kippen.

De kippen hebben allemaal een veer gepikt en de jongste van allemaal heeft de grootste veer beet. Een kip met panterprint op de borst verlaat stil het strijdtoneel. 'Dat ben ik, ik draag graag kleren met een panterpatroon. Boven me vliegt een

meesje, dat mijn ziel voorstelt. Hij noemde mij ook altijd mijn kleine meesje.' Zo deed de haan zijn intrede in de wereld van penseel en verf.

Agnès woont nu drie jaar in het hofje van Bakenes en werd en passant verliefd op Haarlem. 'Haarlem is een lieve stad. Toen ik in Aerdenhout woonde, kende ik de stad nauwelijks. Wist ik niet hoe rijk zij aan cultuur was. Gingen we uit, dan deden we dat in Den Haag of Amsterdam. Nu ik in een hofje woon, is de binnenstad mijn achtertuin. Als ik er wandel, is het net of ik dat doe

in een schilderij van Ruisdael.'

De stad figureert ook als decor voor de haantjes van deze wereld. Soms hard en pijnlijk zoals haantje Dominique Straus-Haan die onder zijn veren de naambordjes van bordelen als Wip-express en Parenclub herbergt. Op een ander doek, gemaakt voor Haarlem Roze Stad, staan twee lieve hanen, een homopaar. De één geeft zijn geliefde een roze bloempje.

Ook de kerk is voor haar een fantastische bron van inspiratie. De kreet van Prévert 'Dieu est formi-diable' is de daarbij dé knipoog. Ze schilderde bisschop Simonis als haan met onder zich een kuikentje. Op het voetstuk staat de tekst 'Ich habe es nicht gewusst'.

Wat Agnès zeker weet is dat de liefde de motor van het leven is. Eén van haar schilderijen heet 'Le chemin d'amour', de weg van de liefde. Als achtergrond fungeert één van de mooiste liefdesgedichten uit de Franse literatuur, van Marceline Desbordes-Valmore. Agnès heeft die tekst er hoogstpersoonlijk handgeschreven aan toegevoegd. Hoofdfiguur is, jawel, een haan. Was getekend: een kip die niet voor de poes is.

Pronkgedrag

Van een vrouw kreeg Agnès een keer de opmerking dat zij de haan mooier schilderde dan de kippen! De suggestie hing in de lucht dat zij vrouwen lelijker afschilderde dan mannen.

Tja, in de dierenwereld zijn het ook meestal mannetjes die met veel uiterlijk vertoon (hun verenpracht!) de vrouwtjes voor zich moeten zien te winnen. Hoe zou het toch komen dat in de westerse cultuur de vrouw de grote verleider is. Omdat mannen de macht en het geld hebben, misschien?

Lef

Zij zegt van zichzelf dat zij twee kanten heeft: een kinderlijke en een maatschappelijke. 'Het kind in mij bewondert en is blij met een bloemetje. De volwassene observeert en ziet dat niet alles mooi is.' Verbeelding is zielsgekleurd. 'Ik leefde jaren in een soort droomwereld, was redelijk verwend.

Dat ik nu mijn ziel blootgeef, maakt me ook kwetsbaar. Leven is het meervoud van lef, toch? Haar levenshouding is gestoeld op een uitspraak van de Griekse filosoof Seneca: 'Het is niet omdat dingen moeilijk zijn dat we ze niet durven, het is omdat we niet durven dat ze moeilijk zijn.'

> Met de hofdames Anita en Petra zit Agnès in de tuinploeg

Hofjes als inspiratiebron

De laatste keer dat ik bij haar op bezoek was, vertelde ze nog hoeveel plezier ze had in het werken in haar tuintje. Gerda mocht graag tuinieren in een hoekje van de hofstuin, als ze maar buiten kon zijn. Liefde voor het buitenleven zat er bij haar van jongs af aan in. Vlak na de oorlog kwam ze te werken op de boerderij van haar tante. Daar pakte ze alles aan: de koeien melken, de stal uitmesten en meehelpen de oogst binnenhalen. Het was hard aanpoten, maar ze klaagde nooit: ze kreeg er te eten, had werk en een dak boven haar hoofd. Maar verder 'geencent te makken'. Na een zwaar leven van aanpakken en doorzetten kwam ze op haar 65ste in het hofje te wonen. Een paradijsje noemde ze het altijd.

Gerda is nu 20 jaar verder en was de weg kwijt. Ik zoek haar op in een verzorgingstehuis, waar ze tijdelijk verblijft totdat ze ergens een eigen kamer krijgt in een zorginstelling. Haar toestand is die dag boven verwachting goed: we hebben gewoon een gezellig gesprek. Af en toe zoekt ze naar woorden, maar met een beetje hulp komt ze eruit. Natuurlijk komt ook het hofje ter sprake. Het lijkt wel of ze er al afscheid van genomen heeft. Wellicht komen bij haar de beelden weer terug van die laatste weken, dat ze zo onrustig sliep en midden in de nacht angstig bij haar buurvrouw aanbelde. Daar werd ze liefdevol opgevangen en weer naar haar huisje teruggebracht. Zo iets houd je als leek ook geen maanden vol en in overleg met zoon en dochter werd besloten voor een tijdelijke uithuisplaatsing. Eigenlijk is ze er best tevreden, maar toen ik over de hofstuin begon sprongen de tranen in haar ogen, die mist ze zo.

Gerda is niet de enige die 20 jaar of langer in een hofje woont: de gemiddelde bewoonster wordt er oud en de verblijftijd is hoog. De sociale samenhang maakt het leven op een hofje ontspannen: het biedt oudere alleenstaanden de zekerheid een dak boven het hoofd te hebben én de mogelijkheid langere tijd zelfstandig te kunnen blijven wonen in een beschermende omgeving. Hofjes hebben door de eeuwen heen hun duurzame karakter bewezen en zijn daardoor nu een bron van inspiratie voor architecten. In een onlangs gestart Amsterdams project worden nieuwe woonconcepten ontwikkeld, bestemd voor zowel oudere als een groeiende groep jongere alleenstaanden. Als uitgangspunten worden daarin zowel de sociale als architectonische componenten van hofjes verwerkt. Beide groepen alleenstaanden willen de regie over hun eigen leven in handen houden en tegelijk in een omgeving wonen waarin de menselijke behoeftes aan veiligheid, zorg en aandacht overeind blijven.

Als Gerda eenmaal een vaste verblijfplaats heeft worden haar meubeltjes verhuisd. Haar huisje wordt opgepoetst en geschilderd. Een van de kandidaten van de wachtlijst wordt uitgenodigd als haar opvolgster. Zo gaat dat al 400 jaar.

Tesje Vermeulen-Haanappel
regentes

• Huizen en poezen schildert Agnès in opdracht

“Alles kwijt behalve mezelf”

Inspiratie

Textiel was in Parijs helemaal haar ding. Als modeontwerper maakte zij de collectie voor 'Petit Bateau'. In Amsterdam - Agnès woonde jaren om de hoek van het Vondelpark - begon ze te tekenen. Haar eerste schilderij was van plakkaatverf.

Op een tentoonstelling van zondagsschilders in de Nieuwe Kerk werd haar naïeve stijl, die haar nog steeds dierbaar is, ontdekt. Het Historisch Museum kocht één van haar werken en galerie Hamer nam haar freelance in dienst. Dat was het begin van haar schilderscarrière.

≥ 'Minder is meer' is haar motto

Therapeuten trekken als het goed is het gevoel bij je omhoog. Gedachten als spiegel van de ziel. Keer op keer werd mij gevraagd het op papier te zetten. Om het van me af te schrijven, om het inzicht. Maar wat heb je daaraan als je ongelukkig bent?

Leef van de liefde, is wat zij soms riep als we over strand liepen. Goedlachte, spontane Marja die me van de straat plukte. Die een arm om me heen sloeg toen ik in de supermarkt zowat door het lint ging. Om niks. Om een vrouw die voordrong. God, hoe ver kan een mens zinken. Jij bent mijn vriendin, de eerste op wie ik echt verliefd bent, zei ze een keer. Ik geloofde haar niet. Maar liep wel hand in hand. En je heet nog Roos ook, grapte ze dan.

Ik vind dat ik een romantische aard hebt. Maar huisje-boompje-beestje wil toch iedereen. Het huisje is weg en met het beestje, mijn man, woon ik niet meer samen. Ik leef nu temidden van vrouwen. Het is hier vrijheid blijheid. Een roze bril draag ik niet. Wat ik bij Marja ervaren heb, is tederheid. Liefde is geven en nemen. Echt, ik zoek de schuld niet bij mijn ex. Ik heb hem teveel ruimte gegeven. Misschien heb ik door te weinig te nemen altijd te weinig gegeven.

De twijfel is verdwenen, ook door haar aanraking. O die zoete tong. De woorden, die Marja soms zachtjes zong. Alleen bestemd voor mij. Flarden van liedjes, van een tekst van Toon Hermans: "Jij blijft bij mij door alle eeuwen. Er is geen toen, geen nu, geen kort, geen lang. Ik kan vandaag de sneeuw van gisteren laten sneeuwen en weer opnieuw de vlokken drinken van je wang."

Marja's aandacht gaf me het zetje

Een hart vol lente

Illustratie: Eric J. Coolen

kwam ik pas achter door Marja. Achteraf was ik blind, vooral voor mijn eigen behoefte.

Volgens mij ben ik niet zo'n vrouw die na een niet gelukkig huwelijk overstapt op een vrouw. Natuurlijk zit het bij ons ook in de genen. Marja heeft me wél de ogen geopend. Mijn ziel heeft weer wortel geschoten. Liefde is weer de drijfveer. Ik zing en dans in huis. Soms krijg ik dan kippenvel en is het net of ik haar tong weer voel kriebelen in mijn oor. Gek werd ik, gek van genot. Geef, géef om je zelf.

De periode van de antidepressiva ligt nog niet zo lang achter me. De kale kamer waar bijna geen straaltje licht inviel, is op slot gedaan. Maar ik ben er nog niet. Wie is dat wel. Want een mens is voortdurend onderweg op het pad dat liefde heet. Jonge mensen hebben vaak idolen, onbereikbaar net als sterren aan het firmament. Maar op beelscherm o zo dichtbij. Maar het gaat natuurlijk om de vrouw of man die tegenover je zit.

De vrouwen hier hebben allemaal hun eigen geschiedenis. Sommigen zijn vriendinnen. Met Yvonne en Liesbeth doe ik de tuin. Met Bianca ga ik naar theater. Met Jackie praat ik oeverloos en als de zon schijnt drinken we met wie maar wilt een wijntje. Crisis, wat crisis? Ik laat me niks aanpraten. Ook niet door mijn lieve therapeute. Asjeblijft Marja, dit verhaal is helemaal voor jou.

Renée de Roos

dat ik nodig had. Door huis en haard te verlaten was ik de kinderen bijna kwijt. Maar het fundament van de onvoorwaardelijke liefde bleek gelukkig sterk genoeg toen ik mezelf weer belangrijk vond, liet zien wie ik was en hoe belangrijk ik ze vond. Mijn kinderen zijn mijn alles.

Lang was Henk dat ook. Maar langzaam sloop er afstand tussen ons. Dat lag ook aan mij. We gingen steeds minder samen uit. Koe-tjes en kalfjes, daar bleef het bij. Maar echt pra-

ten, echt luisteren, tja. En in bed werd het een strijd. Terwijl fysiek genot echt een bekroning dient te zijn. Het werd vooral nemen.

Tweemaal per jaar was er bij ons thuis een diner-dansant. Door mij op touw gezet. Dagenlang in de weer met inkopen doen en koken, want de liefde gaat ook door de maag. Die avonden hielden op toen de kinderen het huis hadden verlaten. Zoals meer ophield. Het lijntje bleek te dun. En het cliché was echt. Een jonger exemplaar diende zich aan. Tenminste daar

Verdwenen Hofjes

HOFJE VAN GRATIE

TEKENINGEN LEO ZELDENRUST

Rode beuk in Proveniershof legt loodje

Er is een kapvergunning gevraagd voor de oude rode beuk in het Proveniershof. In de Stadskrant stond 9 februari j.l. een aanvraag 'kappen beuk Proveniershof', nummer 12-0000196. De beuk valt in de hoogste categorie, die van landelijk monument.

De oude rode beuk, geplant in 1866, is in slechte staat en zal er hoogstwaarschijnlijk na de zomer aan moeten geloven. Jan Heemskerk, boomspecialist van de gemeente: 'De rotting zit vooral beneden waar hij aangetast is door zwamvorming. Dat komt alleen voor bij dood hout en is een teken dat hij aan het afsterven is. Als hij breekt of omgaat, is het leed niet te overzien. Hoe triest het ook is, deze ex-mooie boom wil ik zo snel mogelijk weg. Veiligheid gaat boven alles.'

In 2010 was de beuk onderzocht door Wim Kruijk Boomverzorging uit Gorichem. 'De beuk was toen al twijfelachtig. Er was veel bast afgestorven en de levensduur daardoor beperkt. Maar stabiliteit was geen probleem.' Na

Kruijks analyse is de boom nog tweemaal grondig onderzocht, eenmaal middels geluidsgolven. Volgens Kruijk omdat er groeiende onrust was en ook omdat de beuk een 'hot item' was.

Hofbewoner Maurice Ploem vraagt zich af hoe het komt dat de boom in korte tijd zo sterk is achteruit gegaan. Hij heeft op het punt gestaan een bezwaarschrift in te dienen. Jan Heemskerk: 'We wachten nog even af. Als de boom in blad staat, zie je hoe slecht hij er in de kroon aan toe is.' Volgens hem is er dan ook gevaar op zonnebrand. 'Op de kale stam kan de beuk geen zon verdragen.' Zo lijkt het een beetje kiezen uit twee kwaden, kappen of verbranden.

Hofjesberaad nabij Fries hofje

De besturen van de bij het Landelijk Hofjesberaad aangesloten hofjes ontmoeten elkaar jaarlijks tweemaal en verenigen het aangename dan met het nuttige.

Op zaterdag 14 april waren zo'n zestig regenten uit het hele land aanwezig op het prachtige Poptaslot nabij Leeuwarden. Het heeft zijn naam te danken aan dr. Henricus Popta die in 1712 op het landgoed een gasthuis voor 'behoeftegebeduwen en alleenstaande oudere dames' stichtte. Zoals gebruikelijk werd er 's morgens eerst vergaderd, waarbij allerlei onderwerpen aan de orde komen die betrekking hebben op het hofjesleven. 's Middags werd het gerestaureerde hofje cq. gasthuis op het Popta-landgoed bezichtigd.

Verhalenfestival in zeven hofjes

Zaterdag 9 juni staat de poort in zeven Haarlemse hofjes open tijdens het vijfde Verhalenfestival Kennemerland. Zo'n twintig verhalenvertellers vertellen van 13.00 tot 16.00 uur juweeltjes van verhalen.

Vijf hofjes in plaatjesboek

En (g)ouden vondst: de rijke geschiedenis van Haarlem, verteld aan de hand van tweehonderd plaatjes van o.a. station Haarlem, de Hoofdwacht, Van der Pigge en Droste. Aanleiding was het 450-jarig bestaan van het Doelengebouw.

In SPAAR HAARLEM (subtitel: Hier blijf je plakken!) van stichting Nieuwe Gracht Producties twee pagina's hofjes met plaatjes van de vijf hofjes die het Doelengebouw omringen: het Bruiningshofje, het Wijnbergshofje, het hofje van Loo, het Zuiderhofje en het Brouwershofje.

Het boek is te koop voor € 15 (incl. 40 plaatjes), tot eind van het jaar verschijnt elke maand een setje van 16 voor € 2,50.

> Aquarel van de toegangspoort van het Bruiningshofje uit 1925 van Hendrik Jan Wesseling (1881-1950)

Smakelijk, op rijm, sprookjesachtig, mythisch, uit het leven gegrepen: voor elck wat wils. De optredens worden afgewisseld met levende muziek.

Per locatie start elk heel uur een nieuwe voorstelling. Dit jaar doet ook de Stadsbibliotheek mee. De zeven hofjes zijn: Hofje van Bakenes, Zuiderhofje, Wijnbergshofje, Hofje van Noblet, Hof Inden Groenen Tuin, het Frans Loenenhofje en het Proveniershof.

Op zaterdagavond is er van 20.30 tot 22.30 uur een extra voorstelling in de Ruïne van Brederode. Sfeervoller kan bijna niet: wereldverhalen op wereldplekken.

Meer info: www.vertelkunsthaarlem.nl

STIENS OPTIEK

Gierstraat 27 | 023 531 19 21 Sinds 1930

Het hofje van Gratie

In het hofje van Gratie huurde 'oma' Wil Westendorp-ten Bosch rond 1950 voor één gulden per week een kamer. In 1964 werd het op 7 mei 1554 gestichte hofje van Gratie afgebroken ten faveure van een bovengrondse parkeergarage.

**Verdwenen
Hofjes**

> foto uit 1904 van Berend Zweers (1872-1946)

Het hofje met zes kamers, bestemd voor twaalf 'schamele' personen, stond eerst in de Jacobijnestraat

naast het Cellebordersklooster, later de Latijnse school. Twee personen per kamer dus, twee mannen, twee vrouwen of een echtpaar.

Vanuit die plek is het tussen 1628 en 1650 de Gedempte Oude Gracht 'overgestoken' en terechtgekomen in de Jacobstraat.

In 1862 ontstond een conflict tussen regenten en het gemeentebestuur over de interpretatie van de stichtingsbrief. De stad won en kreeg volledige eigendom. Vanaf 1863 moesten de regenten rekening en begroting ter goedkeuring van de gemeente opstellen. Voorheen hield men alleen een kasboek bij. Na lang bemiddeld te zijn geweest kwam er financieel de klad in. Gevolg was dat het hofje niet adequaat werd onderhouden.

Rond 1900, zo weten we van Jacob Craandijk, was het voor sommige vrouwen geen hofje 'in de Haarlemschen zin van het woord'. Met andere woorden, er werd toen al huur betaald. Mannen woonden er toen al lang niet meer. Craandijk verzucht: 'Trouwens, een vrouw kan zich redden, maar wat zou er van een man alleen op een hofje worden.'

'Kleinkind' An Smit-Westendorp herinnert zich hoe zij met haar broertje 'om van het gezeur van de opzichteres af te zijn' door oma's enige raam naar binnen krom. 'Weggaan deden we wel via de voordeur, langs die zwarte kousenvrouw.'

Zicht op de gevelsteen

In dé bocht van het Spaarne herrees een afgeschreven stukje binnenstad als een Phoenix uit zijn as. Hier werden schepen gebouwd en brandde in 1932 een molen af. Aan de voet van de nieuwe molen werden in negen jaar tijd zes pandjes geres-taureerd door de gemeente Haarlem in samenwerking met Bureau Jeugdzorg Noord-Holland. Tijdens het project leerden vijftien jongeren de fijne kneepjes van het bouwvak. Dit heugelijke feit werd door Haarlems bekendste illustrator meesterlijk in steen ver-taald. Waar precies hangt dit karikatuur van een mannetje met een huis als hoofd en wie is de ontwerper?

Mail uw oplossing o.v.v. 'prijsvraag 16' naar info@haarlemse-hofjeskrant.nl

Oplossing HHK 15: gevelsteen 'De Kat' uit 1591 hangt aan de gevel van het pand op de Oude Groenmarkt 6. Winnaar van een VVV-bon van € 15 is Ben de Vries. Gefeliciteerd!

Op zondag 3 juni wordt ter ere van de Haarlemse Stripdagen de eerste hofjeskijkplaat tentoongesteld in de hal van het hofje Inden Groenen Tuin en wel van 12.00 tot 16.00 uur. Die plaat is ook als puzzel (1000 stukjes) te koop.

In de eerste Hofjeskrant maakte Alex van Koten zijn opwachting met een hofjesprens. Vanaf nummer 2 doet hij de hofjesstrip. Alex levert tijdens de Stripdagen een bijdrage aan de roze striptentoonstelling 'Ik

[advertentie]

Muys Sinds 1887
KANTOOR & KADO

... al meer dan 120 jaar een begrip in Haarlem en omstreken. Met een breed assortiment artikelen voor kantoor, school en thuis.

Blue Square tassen
reistas, en cross-over.

Leverbaar in diverse kleuren.

Blue square reistas
Leverbaar in diverse kleuren.

Documententas van Giorgio Fedon

Geopend op maandag t/m vrijdag van 9.00 - 18.00 uur en zaterdag van 10.00 - 17.00 uur

U kunt ons vinden op:
Gedempte Oude Gracht 108, Haarlem
Tel: 023 5315513, Fax: 023 5328425,
info@muyskantoor.nl

> Striptekenaar Alex van Koten signeert op 3 juni kijkplaat en puzzel.

[advertentie]

Nieuwenhuizen bv
BOUWBEDRIJF

- Verzorging aanvraag
- Nieuwbouw
- Verbouw
- Aanbouw
- Renovatiebouw
- Dakkapellen
- Badkamers
- Openhaarden

Lijnbaan 34 -36 - Heemskerk - Tel.0251-235 996
www.bouwbedrijfnieuwenhuizen.nl

ook van jou' en ook is in Haarlem Souvenirs Giftshop (Kruisweg 61) werk van hem te zien.

De werkelijkheid tot de essentie terugbrengen is wat een illustrator doet. Goed kijken en al het overbodige weglaten, dat is de kunst. Een kijkplaat is de wereld juist zo groot mogelijk maken. Het geeft de illustrator de vrijheid om lekker uit te pakken.

'Een kijkplaat is geen prent met een duidelijke boodschap. Het is niet even één blik werpen, er gebeurt van alles. Het is bijna een zoekplaatje,' laat Alex weten. De kijkplaat is als illustratie (€ 7,50) te koop en als puzzel (€ 29,50). De tekenaar is op 3 juni van 12.00 tot 14.00 uur aanwezig om illustratie en puzzel te signeren!

Haarlemse
Hofjeskrant

GRATIS
meenemen!

Gratis in Haarlem af te halen: alle vestigingen van DEKAMARKT, de VOMAR (Schalkwijk, Haarlem-Zuid en Paul Krugerstraat) en de AH-vestigingen op het Marsmanplein, Soendaplein, Raaks en Schalkwijk. PLUS Supermarkt en de Coop Compact in Haarlem-Noord. Verder de VVV-Verwulft, het stadhuis, het Noord-Hollands archief, Van der Pigge, Muys Kantoor & Kado, HEMA-fotoshop en de bibliotheken in Centrum, Schalkwijk, Oost en Noord.

Verder bij zorgcentra: o.a. Reinaldahuys, Schalkweide, Schoterhof, Nieuw-Delftweide en Sint Jacob in den Hout.

In Heemstede bij de SPAR, PRIMERA De Pijp en boekhandel Blokker. In Bloemendaal bij Papyrus, de bibliotheek en boekhandel Bloemendaal.

Reacties: info@haarlemse-hofjeskrant.nl
Website: www.haarlemse-hofjeskrant.nl

De Haarlemse Hofjeskrant kwam mede tot stand dankzij financiële steun van het bestuur van de hofjes Codde & Van Beresteyn en In den Groenen Tuyn.

Oplage: 10.000
Tekst en foto's: Willem Brand
Vormgeving: Kees Reniers

HHK 17 verschijnt begin september 2012.